

نگران پیام های دو طرفه استالین- قوام- مولوتف

انتشار اخبار شش ماهه اول سال 1325 که عینا از روی مجله رسمی "کلیات مطبوعات" همان سال منتشر می کنیم، در شماره گذشته راه توده بدلیل حجم بالای بقیه مطالب آن شماره به تعویق افتاد. در این فاصله سالروز 21 آذر (حمله ارتش شاه به آذربایجان خودمختار و دولت ملی فرقه دمکرات آذربایجان) سپری شد، گرچه ما یک شماره پیش از این تاریخ شرح کاملی از روی کلیات مطبوعات در این ارتباط داده و بخشی از خاطرات ارتشبد فردوست را هم به همین مناسبت منتشر کرده بودیم که در نوع خود، در ارتباط با آن جنایات منحصر به فرد است. از نظر ما وقایع تاریخی در یک روز و سالروزهای آن خلاصه نمی شود و این رسم که در هر سالروزی بصورت کلیشه ای مطلبی در ارتباط با آن واقعه منتشر کنیم و به سینه انتشار بسپاریم، سیاستی کهنه و ناموفق است. وقایعی مانده حمله ارتش شاهنشاهی به آذربایجان، بر بسیاری از رویدادهای معاصر ایران- حتی تا امروز- تاثیر گذاشته است و ما معتقدیم چه درباره این رویداد تلخ و جنایتکارانه و چه رویدادهائی مشابه آن همیشه باید نوشت و از زوایای مختلف ارتباط آنها را با دیگر رویدادها نشان داد، تا نسل امروز ایران با تاریخ واقعی میهن آشنا شوند.

ما خود نیز از دیدن اخبار کلیات مطبوعات در ارتباط با اختلافات شاه و قوام السلطنه که در شماره 114 راه توده اینترنتی منتشر شد بسیار متعجب شدیم و با دیدن پیام هائی که میان استالین و مولوتف از یکسو و قوام السلطنه نخست وزیر سال 25 ایران از سوی دیگر متعجب تر. این اخبار و اطلاعات با آن ارزیابی های آلوده به جنگ سرد که تاکنون سعی داشته قوام السلطنه را سیاستمداری زیرک که سر استالین کلاه گذاشت معرفی کند بکلی متفاوت است. بویژه اختلاف او با شاه بر سر مسئله قبول دولت خودمختار محلی در آذربایجان، دادن درجه ژنرالی به ژنرال های ارتش فرقه دمکرات آذربایجان و سرانجام تشکیل نخستین کابینه ائتلافی با چپ (حزب توده ایران) و ملیون ایران در تاریخ کشور. اینها اخبار و رویدادهائی است که حتی آگاهی از اخبار بی تفسیر آنها به نقل از مطبوعات همان دوران خود دارای ارزش و اعتبار تاریخی است. اینکه مناسبات ایران و جماهیر شوروی که بموجب پیام های رد و بدل شده ای که در زیر می خوانید چرا و چگونه روند معکوس پیدا می کند؟ نقش شاه که برای تثبیت موقعیت خود به هر سنگ پاره ای در محافل حاکمه امریکا جنگ می انداخته در این میان چه بوده؟ رقابت او با قوام السلطنه چقدر در نزدیکی شاه به امریکائی ها و متقاعد کردن آنها به برکناری قوام و حمله ارتش به آذربایجان نقش داشته؟

اینها نکاتی است مربوط به دیروز، اما سیاست امر دیروز و امروز نیست، امر همیشه است. همین انگیزه ها و توطئه ها، بصورت یک سیاست کهنه و قدیمی چرا نمی تواند امروز در جمهوری اسلامی نقش آفرین شود؟ همین بازی جنگی- اتمی و سپس چراغ سبز به امریکائی ها دادن، همین ماجراجوئی در عراق و کشورهای اسلامی و نمونه هائی مشابه آن از یکسو و جناح بندی ها و تصفیه های داخل حکومتی و تمرکز قدرت چرا نباید روی دیگری از همان سکه ای باشد که ما بعنوان یک سیاست ادامه دار در سراسر جهان و از جمله ایران می شناسیم؟

می بینید که اطلاع از اخبار و حوادث نیمسال 1325 ریشه هایش تا چه عمقی می تواند راه یابد؟

حالا بخش دیگری از "کلیات مطبوعات" را بخوانید که عینا نقل می شود:

روز دوشنبه نوزدهم فروردین ماه تلگراف زیر از طرف جناب آقای نخست وزیر به ژنرال‌یسم استالین مخابره گردید:

در این موقع که مذاکرات مربوط به مسائل فی مابین ایران و اتحاد جماهیر شوروی که در مسکو شخصا با جنابعالی آغاز نمودم و بعدا در تهران ادامه یافت به حسن نتیجه منجر گردید و در نتیجه ایجاد حسن تفاهم کامل بین دو کشور دوست و همسایه حاصل و دوره جدیدی در مناسبات بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی شروع گردید. لازم م بدانم که از مساعدت های گرانبها و حسن نیت شخص آنجناب که حسن خاتمه مذاکرات و این موفقیت شایان را ممکن ساخته بنام خود و دولت و ملت ایران تشکر نموده و بقای سلامتی شخص آنجناب و سعادت ملت متفق ما، اتحاد جماهیر شوروی را خواهانم.

این تلگراف نیز از طرف آقای نخست وزیر به رفیق مولوتف وزیر خارجه دولت اتحاد جماهیر شوروی مخابره گردید:

در این موقع که مذاکرات مربوط به مسائل فی مابین ایران و اتحاد جماهیر شوروی حسن انجام یافته و حسن تفاهم کامل بین دو کشور دوست و همسایه ایجاد گردیده است، با ابراز مسرت از وصول این موفقیت شایان و آغاز دوره جدید در مناسبات دو کشور، امیدوارم روابط اقتصادی دو کشور نیز در نتیجه مذاکرات کتبی و حضوری در مسکو با توجه و مساعدت جنابعالی قرین حسن انجام یافته و روز به روز به نفع دو کشور افزایش یابد.

در تاریخ 19 فروردین ماه 1325 مطابق با 8 مارس 1946 جناب ژنرال‌یسم استالین در جواب تلگراف آقای نخست وزیر چنین مخابره نمودند:

تهران- جناب آقای قوام السلطنه نخست وزیر ایران.
بمناسبت وصول تلگراف دوستانه جنابعالی که در نتیجه خاتمه موفقیت آمیز مذاکرات بین شوروی و ایران که آن جناب شخصا در آن شرکت فرموده اند مخابره شده است مراتب سپاس گزاری خود را اظهار می دارم.
اطمینان دارم نتیجه مطلوبی که در اثر این مذاکرات موفقیت آمیز بین ایران و شوروی بدست آمده است موجبات تحکیم مناسبات روز افزون همکاری و مودت بین مردم کشورهای ما را فراهم آورد.

تلگراف رفیق مولوتف کمیسر امور خارجه دولت اتحاد جماهیر شوروی به جناب آقای نخست وزیر در تاریخ 8 ماه مارس 1946 مطابق با 19 فروردین 1325

تهران- جناب آقای قوام السلطنه نخست وزیر ایران و وزیر امور خارجه.
خواهشمندم تشکرات مرا از تبریکات و حسن نیتی که بمناسبت خاتمه موفقیت آمیز مذاکرات فی مابین که گنجینه صمیمیت در امر تحکیم مناسبات مودت آمیز اتحاد جماهیر شوروی و ایران می باشد ابراز فرموده اید قبول فرمائید.
امیدوارم که مذاکرات فی مابین مربوط به مسائل اقتصادی نیز با مشارکت جنابعالی به همین نتیجه موفقیت آمیز به سود ملت های ما انجام پذیرد.
وزیر امور خارجه جماهیر شوروی. و. مولوتف

تخلیه ایران از نیروهای شوروی

در این روزها نیروهای شوروی شهرهای بابلسر- ساری- بندرشاه- گرگان- نوشهر- کرج- گرمسار- فیروزکوه- بابل- سمنان- تاکستان را بکلی تخلیه نمودند و ضیافت هائی نیز در بعضی از شهرها با حضور افسران شوروی برقرار و با ابراز احساسات متقابل مراسم تودیع بعمل آمد.

منع کشت خشخاش

در تعقیب دستور آقای نخست وزیر در موضوع جلوگیری از کشت تریاک، روز یکشنبه هیجدهم فروردین 1325 کمیسیونی با حضور آقای مظفرفیروز معاون سیاسی و پارلمانی جناب آقای نخست وزیر و مرکب از آقایان: مهندس بیات معاون وزارت کشاورزی- سرپاس صفاری رئیس کل شهربانی- مشایخی شهردار تهران- مجید زاده رئیس اداره کل تریاک- دکتر جمال الدین نوربخش نماینده وزارت بهداری و آقایان امیر حکمت و دکتر چهررازی تشکیل گردید و چون واضح بود که اولین قدم برای منع استعمال تریاک منع کشت خشخاش است، بموجب ماده دوم و ماده پانزدهم قانون انحصار دولتی تریاک مصوب 26 تیرماه 1307 شمسی تصمیم گرفته شد که وزارت دارائی امسال از صدور پروانه کشت خشخاش خودداری نموده و در هر نقطه از کشور که اقدام به این زراعت نمایند زراعت آن بکلی معدوم شود. در تعقیب تصمیم بالا به کلیه استاندارها تلگرافا دستور داده شد که از امسال در تمام نقاط کشور کشت تریاک را ممنوع کرده و مراقبت کامل بعمل آمدند که محصول مزبوب به هیچ وجه کشت نگردد.

راه توده شماره 116 18.12.2006